NN 117/2017 (29.11.2017.), Zakon o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom

HRVATSKI SABOR

2703

Na temelju članka 89. Ustava Republike Hrvatske, donosim

ODLUKU

O PROGLAŠENJU ZAKONA O ZABRANI NEPOŠTENIH TRGOVAČKIH PRAKSI U LANCU OPSKRBE HRANOM

Proglašavam Zakon o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom, koji je Hrvatski sabor donio na sjednici 17. studenoga 2017.

Klasa: 011-01/17-01/98
Urbroj: 71-06-01/1-17-2
Zagreb, 22. studenoga 2017.

Predsjednica
Republike Hrvatske
Kolinda Grabar-Kitarović, v. r.

ZAKON

O ZABRANI NEPOŠTENIH TRGOVAČKIH PRAKSI U LANCU OPSKRBE HRANOM

GLAVA I.
OSNOVNE ODREDBE

Cilj i predmet Zakona

Članak 1.

(1) Ovim se Zakonom utvrđuju pravila i sustav mjera za sprječavanje nametanja nepoštenih trgovačkih praksi, utvrđuju se nepoštene trgovačke prakse u lancu opskrbe hranom čijim se nametanjem iskorištava značajna pregovaračka snaga otkupljivača i/ili prerađivača ili trgovca u odnosu na njihove dobavljače te ovlasti, zadaće i postupanje tijela nadležnog za provedbu ovoga Zakona.

(2) Cilj i svrha ovoga Zakona je uspostava, osiguranje i zaštita poštenih trgovačkih praksi kojima se štite sudionici u lancu opskrbe hranom.

Značenje pojmova

Članak 2.

Pojedini pojmovi u smislu ovoga Zakona imaju sljedeće značenje:

a) *lanac opskrbe hranom:* obuhvaća sve sudionike u proizvodnji, preradi i trgovini poljoprivrednim ili prehrambenim proizvodima, i to: proizvođače, otkupljivače i/ili prerađivače, trgovce na veliko i trgovce na malo

b) *nepoštene trgovačke prakse:* ugovorne odredbe i poslovne prakse koje dobavljaču nametne otkupljivač i/ili prerađivač i/ili trgovac, koristeći svoju značajnu pregovaračku snagu u odnosu na dobavljača, a suprotno načelima savjesnosti i poštenja, načelu ravnopravnosti ugovornih strana, načelu jednake vrijednosti činidaba i dobroj poslovnoj praksi u proizvodnji i/ili trgovini poljoprivrednim ili prehrambenim proizvodima, odnosno koje nisu u skladu s odredbama članaka 4. do 12. ovoga Zakona

c) *poljoprivredni i prehrambeni proizvod:* svaka tvar ili proizvod, prerađen, djelomično prerađen ili neprerađen, a namijenjen je prehrani ljudi ili se može očekivati da će ga ljudi konzumirati, uključujući piće, žvakaću gumu i svaku drugu tvar, uključujući vodu koja se namjerno ugrađuje u hranu tijekom njezine proizvodnje, pripreme ili prerade te žive životinje

koje su namijenjene za proizvodnju hrane u skladu s člankom 2. Uredbe (EZ) br. 178/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. siječnja 2002. o utvrđivanju općih načela i uvjeta zakona o hrani, osnivanju Europske agencije za sigurnost hrane te utvrđivanju postupaka u područjima sigurnosti hrane (SL 31, 1. 2. 2002.), (u daljnjem tekstu: Uredba (EZ) br. 178/2002), osim morske ribe i drugih morskih organizama iz ulova

d) *svježi poljoprivredni i prehrambeni proizvodi:* proizvodi koji su s mikrobiološkog stajališta brzo kvarljivi i/ili neprerađeni proizvodi: meso, riba, osim morske ribe i drugih morskih organizama iz ulova, voće i povrće, jaja, sirovo mlijeko, svježe mlijeko, svježi sirevi, fermentirani mliječni proizvodi, pekarski proizvodi i kolači (u daljnjem tekstu: svježi proizvodi)

e) *primarni proizvođač:* fizička ili pravna osoba koja proizvodi primarni poljoprivredni proizvod u smislu odredbe članka 3. točke 17. Uredbe (EZ) br. 178/2002

f) *dobavljač:* fizička ili pravna osoba (uključivo i primarni proizvođač) koja proizvodi i/ili prerađuje i/ili otkupljuje te potom prodaje poljoprivredni ili prehrambeni proizvod otkupljivaču i/ili prerađivaču ili izravno trgovcu, neovisno o tome ima li taj dobavljač prebivalište ili sjedište u Republici Hrvatskoj ili inozemstvu

g) *otkupljivač:* fizička ili pravna osoba koja kupuje poljoprivredni ili prehrambeni proizvod radi daljnje prodaje trgovcu

h) *prerađivač:* fizička ili pravna osoba koja prerađuje kupljeni poljoprivredni ili prehrambeni proizvod te prerađeni proizvod prodaje trgovcu

i) *trgovac:* fizička ili pravna osoba utvrđena u skladu s općim propisom o trgovini koja kupuje poljoprivredni ili prehrambeni proizvod radi daljnje prodaje

j) *naknada:* bilo koje plaćanje u novcu ili robi ili uslugama

k) *povezana društva:* pravno samostalna društva koja u međusobnom odnosu mogu stajati kao društvo koje u drugom društvu ima većinski udio ili većinsko pravo u odlučivanju, ovisno i vladajuće društvo, društvo koncerna, društva s uzajamnim udjelima i društva povezana poduzetničkim ugovorima u skladu s propisima o trgovačkim društvima i propisima o računovodstvu

l) *prihodi:* ukupni prihodi odnosno primici otkupljivača i/ili prerađivača ili trgovaca i njihovih povezanih društava ostvareni u Republici Hrvatskoj i iskazani na posljednjem predanom financijskom izvješću

m) *mjesto isporuke poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda:* mjesto na kojem dobavljač isporučuje poljoprivredni ili prehrambeni proizvod otkupljivaču i/ili prerađivaču ili trgovcu i na kojem u trenutku isporuke svi rizici i odgovornosti za poljoprivredni ili prehrambeni proizvod prelaze na otkupljivača i/ili prerađivača ili trgovca

n) *cijena proizvodnje:* zbroj svih promjenjivih i nepromjenjivih troškova koji nastanu u proizvodnji jedinice proizvoda

o) *nabavna cijena:* je jedinična cijena dobavljača po kojoj se kupuje poljoprivredni ili prehrambeni proizvod, umanjena za sve rabate ili popuste iskazane isključivo na računu, te uvećana za zavisne troškove koji su vezani za nabavu istog. Zavisni troškovi u pravilu uključuju troškove prijevoza, osiguranja, špedicije i carine

p) *poslovna tajna:* poslovne informacije određene općim propisom o zaštiti tržišnog natjecanja i

r) *nabavni lanac:* čine svi subjekti koji sudjeluju u proizvodnji i/ili nabavi pojedinog poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda od trenutka kada je proizvod pripremljen za prodaju krajnjem potrošaču do trenutka prodaje kranjem potrošaču.

POGLAVLJE I.
ZNAČAJNA PREGOVARAČKA SNAGA I NEPOŠTENE TRGOVAČKE PRAKSE

Zabrana iskorištavanja značajne pregovaračke snage

Članak 3.

(1) Zabranjeno je iskorištavanje značajne pregovaračke snage otkupljivača i/ili prerađivača ili trgovca u odnosu na njihove dobavljače nametanjem nepoštenih trgovačkih praksi.

(2) Smatra se da ima značajnu pregovaračku snagu u smislu ovoga Zakona trgovac čiji ukupni godišnji prihod i ukupan godišnji prihod povezanih društava s trgovcem ostvaren u Republici Hrvatskoj prelazi iznos od 100.000.000,00 kuna.

(3) Smatra se da ima značajnu pregovaračku snagu u smislu ovoga Zakona otkupljivač čiji ukupni godišnji prihod i ukupan godišnji prihod povezanih društava s otkupljivačem ostvaren u Republici Hrvatskoj prelazi iznos od 50.000.000,00 kuna.

(4) Smatra se da ima značajnu pregovaračku snagu u smislu ovoga Zakona prerađivač čiji ukupni godišnji prihod i ukupan godišnji prihod povezanih društava s prerađivačem ostvaren u Republici Hrvatskoj prelazi iznos od 50.000.000,00 kuna.

(5) U prihod iz stavaka 2., 3. i 4. ovoga članka ne uračunava se prihod ostvaren prodajom robe, odnosno pružanjem usluga između povezanih društava (društava unutar grupe).

Nametanje nepoštenih trgovačkih praksi

Članak 4.

(1) Nepoštene trgovačke prakse u smislu ovoga Zakona mogu postojati u odnosima:

– između dobavljača i otkupljivača i/ili prerađivača i

– između dobavljača i trgovaca.

(2) Nepoštene trgovačke prakse u proizvodnji, preradi i/ili trgovini poljoprivrednim ili prehrambenim proizvodima koje se iskorištavanjem značajne pregovaračke snage nameću dobavljačima su:

1. pisani ugovor između otkupljivača i/ili prerađivača ili trgovca i njihovih dobavljača koji nije sastavljen u skladu s odredbama ovoga Zakona ili obveze nametnute dobavljaču koje nisu predviđene u pisanom ugovoru između otkupljivača i/ili prerađivača ili trgovca i njihovih dobavljača

2. plaćanja koja nisu jasno istaknuta i specificirana na izdanom računu ili otkupnom bloku

3. opći uvjeti poslovanja otkupljivača i/ili prerađivača ili trgovca koji nisu u skladu s odredbama ovoga Zakona

4. mogućnost jednostranog raskida ugovora s dobavljačem od strane otkupljivača i/ili prerađivača ili trgovca u nepisanom obliku ili bez navođenja osnovanih razloga za raskid ugovora ili mogućnost otkaza ugovora s dobavljačem bez primjerenog otkaznog roka ili mogućnost jednostrane izmjene ugovora od strane otkupljivača i/ili prerađivača ili trgovca

5. nerazmjerno visoke ugovorne kazne s obzirom na vrijednost i značenje objekta obveze i

6. ostale nepoštene trgovačke prakse propisane ovim Zakonom.

ODJELJAK 1.
UGOVORI

Oblik i obvezni sadržaj ugovora dobavljača i otkupljivača i/ili prerađivača

Članak 5.

(1) Ugovor između dobavljača i otkupljivača i/ili prerađivača mora biti sklopljen u pisanom obliku i sadržavati sve odredbe bitne za poslovni odnos ugovornih strana, a osobito odredbe o:

1. cijeni proizvoda i/ili načinu određivanja, odnosno izračuna cijene

2. kvaliteti i vrsti poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda koji se isporučuje otkupljivaču i/ili prerađivaču

3. uvjetima i rokovima plaćanja isporučenog poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda, a rok plaćanja ne može biti dulji od 60 dana od dana primitka poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda koji je predmet isporuke, odnosno ne može biti dulji od 30 dana od dana primitka svježeg proizvoda koji je predmet isporuke

4. uvjetima i rokovima isporuke poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda koji su predmet ugovora

5. mjestu isporuke poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda i

6. trajanju ugovora.

(2) Ugovor koji nije sklopljen u pisanom obliku i koji ne sadržava sve odredbe navedene u stavku 1. ovoga članka je ništetan.

(3) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, pisani ugovor nije potreban ako primarni proizvođač prihvati narudžbu otkupljivača i/ili prerađivača na temelju javno objavljenih uvjeta otkupljivača i/ili prerađivača koji su obvezujući i prilažu se otkupnom bloku te koji sadržavaju sve odredbe iz stavka 1. točaka 1. do 5. ovoga članka, odnosno ako primarni proizvođač i otkupljivač i/ili prerađivač imaju sklopljen ugovor o zajedničkoj proizvodnji koji sadržava i odredbe iz stavka 1. točaka 1. do 6. ovoga članka.

(4) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, u slučaju kada primarni proizvođač isporučuje poljoprivredni ili prehrambeni proizvod otkupljivaču i/ili prerađivaču koji je zadruga čiji je član primarni proizvođač, pisani ugovor nije potreban ako statut te zadruge ili pravila i odluke u pisanom obliku, utvrđeni u statutu ili izvedeni iz njega, sadržavaju odredbe koje su po sadržaju u skladu sa stavkom 1. ovoga članka.

Oblik i obvezni sadržaj ugovora dobavljača i trgovca

Članak 6.

(1) Ugovor između dobavljača i trgovca mora biti sklopljen u pisanom obliku i sadržavati sve odredbe bitne za poslovni odnos ugovornih strana, a osobito sadržavati odredbe o:

1. cijeni proizvoda i/ili načinu određivanja, odnosno izračuna cijene

2. kvaliteti i vrsti poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda koji se isporučuje trgovcu

3. uvjetima i rokovima plaćanja isporučenog poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda, a rok plaćanja ne može biti dulji od 60 dana od dana primitka poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda koji je predmet isporuke, odnosno ne može biti dulji od 30 dana od dana primitka svježeg proizvoda koji je predmet isporuke

4. uvjetima i rokovima isporuke poljoprivrednog ili prehrambenih proizvoda koji su predmet ugovora

5. mjestu isporuke poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda i

6. trajanju ugovora.

(2) Ugovor koji nije sklopljen u pisanom obliku i koji ne sadržava sve odredbe iz stavka 1. ovoga članka je ništetan.

ODJELJAK 2.
IZDAVANJE RAČUNA I OPĆI UVJETI POSLOVANJA

Pravila izdavanja računa

Članak 7.

(1) Za svaku isporuku poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda u skladu s ugovorom sklopljenim između dobavljača i trgovca ili dobavljača i otkupljivača i/ili prerađivača, odnosno za svaku uslugu povezanu s isporukom poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda mora biti izdan račun ili otkupni blok, u skladu s poreznim propisima.

(2) Račun koji dobavljač izdaje trgovcu, odnosno otkupljivaču i/ili prerađivaču mora sadržavati jasno navedeni iznos ugovorenih popusta ili rabata i točnu specifikaciju na što se iznosi odnose, u skladu s ugovorom između dobavljača i trgovca, odnosno dobavljača i otkupljivača i/ili prerađivača.

(3) Naknade za usluge trgovca prema dobavljaču čije ostvarenje ovisi o stvarnom i mjerljivom učinku trgovca, odnosno otkupljača i/ili prerađivača, a ne smatraju se nametanjem nepoštene trgovačke prakse, ne smiju biti izražene na računu iz stavka 2. ovoga članka.

(4) Odredbe ovoga članka ne utječu na porezne propise o obliku i sadržaju računa.

Opći uvjeti poslovanja

Članak 8.

(1) Otkupljivač i/ili prerađivač i trgovac dužan je upozoriti dobavljača na primjenu općih uvjeta poslovanja, kao i na način objave općih uvjeta poslovanja.

(2) Odredbe općih uvjeta poslovanja moraju biti jasne i razumljive.

(3) Opći uvjeti poslovanja ne smiju sadržavati odredbe koje se u smislu ovoga Zakona smatraju nepoštenim trgovačkim praksama.

ODJELJAK 3.
NIŠTETNOST UGOVORA I UGOVORNA KAZNA

Raskid ugovora, otkaz ugovora i jednostrana izmjena ugovora

Članak 9.

(1) Odredba ugovora između dobavljača i otkupljivača i/ili prerađivača ili između dobavljača i trgovca koja otkupljivaču i/ili prerađivaču ili trgovcu omogućuje jednostrani raskid ugovora u nepisanom obliku ili bez navođenja osnovanih razloga za raskid ugovora je ništetna.

(2) Odredba ugovora između dobavljača i otkupljivača i/ili prerađivača ili između dobavljača i trgovca koja otkupljivaču i/ili prerađivaču ili trgovcu omogućuje otkaz ugovora bez primjerenog otkaznog roka je ništetna.

(3) Odredba ugovora između dobavljača i otkupljivača i/ili prerađivača ili između dobavljača i trgovca koja otkupljivaču i/ili prerađivaču ili trgovcu omogućuje jednostranu izmjenu ugovora je ništetna.

Ugovorna kazna

Članak 10.

(1) Zabranjeno je dobavljaču nametnuti nerazmjerno visoku ugovornu kaznu s obzirom na vrijednost i značenje objekta obveze.

(2) Zabranjeno je naplatiti od dobavljača ugovornu kaznu u slučaju kada otkupljivač i/ili prerađivač ili trgovac skrivi neispunjenje, zakašnjenje ili neuredno ispunjenje obveze dobavljača te u drugim slučajevima kada je do neispunjenja, zakašnjenja ili neurednog ispunjenja obveze dobavljača došlo iz uzroka za koje dobavljač ne odgovara.

POGLAVLJE II.
OSTALE NEPOŠTENE TRGOVAČKE PRAKSE

Ostale nepoštene trgovačke prakse otkupljivača i/ili prerađivača

Članak 11.

Osim nepoštenih trgovačkih praksi iz članaka 4. i 5. te članaka 7. do 10. ovoga Zakona, ostale nepoštene trgovačke prakse u odnosu dobavljača i otkupljivača i/ili prerađivača u trgovini poljoprivrednim ili prehrambenim proizvodima su:

1. netransparentno umanjenje količine i/ili vrijednosti poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda standardne kvalitete

2. ispostavljanje bjanko zadužnice radi preuzetog repromaterijala, a da otkupljivač i/ili prerađivač nema obvezu izdavanja sredstva osiguranja za preuzete, a neplaćene poljoprivredne ili prehrambene proizvode

3. uvjetovanje sklapanja ugovora i poslovne suradnje kompenzacijom roba i usluga

4. nepreuzimanje ugovorenih količina poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda u skladu s ugovorenom dinamikom otkupa, osim u opravdanim slučajevima utvrđenim ugovorom

5. naplata naknade za sklapanje ugovora s dobavljačem koja nije razmjerna administrativnom trošku koji treba snositi dobavljač

6. odbijanje primitka isporuke poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda po dospijeću obveze za dobavljača na isporuku, osim zbog razloga koji su ugovorom utvrđeni kao opravdani razlozi za odbijanje primitka

7. naplata naknade dobavljaču za kalo, rastep, lom i krađu proizvoda nakon isporuke poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda, odnosno prebacivanje rizika poslovanja na dobavljača

8. obveze da ne prodaje poljoprivredne ili prehrambene proizvode drugim otkupljivačima i/ili prerađivačima po nižim cijenama od onih koje je platio otkupljivač i/ili prerađivač i

9. izvršenje roka plaćanja dobavljaču duljeg od 60 dana od dana primitka poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda koji je predmet isporuke, odnosno duljeg od 30 dana od dana primitka svježeg proizvoda koji je predmet isporuke.

Ostale nepoštene trgovačke prakse trgovca

Članak 12.

Osim nepoštenih trgovačkih praksi iz članka 4. te članaka 6. do 10. ovoga Zakona, ostale nepoštene trgovačke prakse u odnosu dobavljača i trgovca u trgovini poljoprivrednim ili prehrambenim proizvodima su:

1. naplata naknade za uvrštavanje poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda dobavljača

2. naplata naknade za smještaj proizvoda na policama u prodajnom mjestu trgovca, osim u slučaju kada dobavljač od trgovca izričito traži smještaj svog proizvoda na određenoj polici u prodajnom mjestu trgovca

3. vraćanje isporučenih, a neprodanih proizvoda, naplata naknade za zbrinjavanje takvih proizvoda, naplata naknade dobavljaču za neprodane proizvode kojima je istekao rok trajanja, osim u slučaju proizvoda koji se prvi put isporučuju trgovcu, kao i proizvoda za koje dobavljač izričito traži prodaju, a unaprijed je pisanim putem upozoren od strane trgovca da zbog slabog obrtaja može doći do isteka roka trajanja tih proizvoda

4. naplata naknade za sklapanje ugovora s dobavljačem koja nije razmjerna administrativnom trošku koji treba snositi dobavljač

5. naplata naknade za dostavu poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda izvan ugovorenog mjesta isporuke

6. naplata naknade za čuvanje i manipulaciju nakon isporuke poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda trgovcu

7. naplata naknade za proširenje prodajne mreže trgovca, poboljšanje (preuređenje) postojećih prodajnih mjesta trgovca, proširenje skladišnih kapaciteta trgovca, proširenje distributivne mreže trgovca

8. odbijanje primitka isporuke poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda po dospijeću obveze za dobavljača na isporuku, osim iz razloga koji su ugovorom utvrđeni kao opravdani razlozi za odbijanje primitka

9. uvjetovanje sklapanja ugovora i poslovne suradnje kompenzacijom roba i usluga

10. uvjetovanje sklapanja ili produženja ugovora te primitka isporuke poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda koji su predmet ugovora zahtjevom za proizvodnjom i isporukom poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda koji se mogu smatrati zamjenjivim u odnosu na ugovorene ili isporučene proizvode (robna marka trgovca)

11. naplata naknade za usluge koje nisu pružene, odnosno za usluge koje su pružene iako nisu ugovorene između ugovornih strana

12. naplata naknade za umanjeni promet, prodaju ili umanjenu maržu trgovca zbog smanjene prodaje određenog poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda